

УДК 37.016:808.5
DOI 10.32782/NPU-VOU.2024.2(93).13

Ольга КРАСНИЦЬКА

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри суспільних наук
Національний університет оборони України
<https://orcid.org/0000-0002-0417-3318>

ПОРТРЕТ ПРОФЕСІЙНОГО СПІКЕРА

Стаття розкриває портрет професійного спікера, визначаючи ключові характеристики (властивості) особистості викладача, що забезпечують ефективність ораторської діяльності, дають змогу досягнути ораторської майстерності й стати затребуваним лектором. Серед них виокремлено риторичні знання, ораторські вміння, лідерську позицію, ораторські звички, ораторський стиль, емоційний інтелект, високий енергопотенціал, дизайн-мислення, світогляд дослідника, автентичність.

Риторичні знання та ораторські вміння є засадничими для здійснення ораторської діяльності. Лідерська позиція розташовує слухачів до спікера, супутньо породжує усвідомлене прагнення наслідування, зростання та перевершення. Серед ораторських звичок представлено звичку готуватися до публічного виступу, звичку рефлексувати, звичку читати, звичку навчатися, звичку бути успішним. Емоційний інтелект і високий енергопотенціал сприяють емоційному насиченню й наповненню промови енергетично-магнетичним контентом. Дизайн-мислення та світогляд дослідника слугують джерелом створення нових знань, оригінальних виступів, інноваційних освітніх продуктів. Автентичність виявляє справжність оратора, розкриває унікальність його особистості.

Ключові слова: ораторська діяльність, оратор, викладач, риторичні знання, ораторські вміння, ораторський стиль, ораторські звички, емоційний інтелект, енергопотенціал, публічний виступ.

Olha KRASNYTSKA

THE PROFESSIONAL SPEAKER PORTRAIT

The article reveals the professional speaker portrait, identifying the key characteristics (properties) of a teacher's personality, which ensure the effectiveness of oratorical activities, allow to achieve oratorical skills and become the sought-after lecturer. Among them, are singled out rhetorical knowledge, oratorical skills, leadership position, oratorical habits, oratorical style, emotional intelligence, high energy potential, thinking design, a researcher's worldview, authenticity.

Rhetorical knowledge and oratorical skills are essential for performing oratorical activities. The leadership position arranges students towards the speaker as someone worth following into the limitless knowledge world and opportunities. Speaking habits include the habit of preparing for a public speech, the habit of reflecting, the habit of reading, the habit of studying and the habit of being successful. Emotional intelligence and high energy potential contribute to emotional satiation and speech filling with energy-magnetic content. Thinking design and the researcher's worldview serve as a source of creating new knowledge, original performances and innovative educational products. Authenticity reveals the validity of speaker, reveals the uniqueness of personality.

Key words: oratorical activity, orator, teacher, rhetorical knowledge, oratorical skills, oratorical style, oratorical habits, emotional intelligence, energy potential, public speaking.

Найкращий оратор той, який своїм словом і навчає слухачів, і приносить насолоду, і сильно вражає.

Цицерон

Тенденції розвитку освітнього простору сьогодні активізують проблему забезпечення ефективності ораторської діяльності викладача й підготовки його як оратора. Сучасна аудиторія потребує науково-педагогічного працівника – професійного спікера, який уміє працювати зі слухачами різних рівнів, викликати активний пізнавальний інтерес до своєї особистості та своїх знань, якісно представляти освітні й наукові здобутки, готувати модерний навчальний та освітній контент, задовольняти запити й потреби аудиторії, створювати та пропонувати знання, що будуть необхідні в найближчому й віддаленому майбутньому та забезпечать конкурентоспроможність фахівця; професійного спікера, навчальні заняття й публічні виступи якого стають причиною трансформаційних змін особистісного та професійного розвитку слухачів, засобом генерування ідей для них; професійного спікера, відео- й аудіоконтент якого набуває популярності завдяки своїй корисності, актуальності та цікавості.

Ораторська діяльність викладача покликана приносити результати у вигляді освітніх і наукових здобутків його слухачів, студентів, курсантів, учнів, формувати аудиторію прихильників, поширювати наукові ідеї на широку аудиторію, робити досягнення освіти й науки відкритими та доступними для суспільства. Зворотний зв'язок від слухачів навізаєм кристалізує нові думки, ідеї, сприяє розвитку й творчості оратора. Рівень професійного спікера прокладає викладачу шлях до завоювання сердець аудиторій, популярності як цікавого й креативного лектора, затребуваності на різного роду освітніх і наукових заходах, популяризації педагогічної професії. Водночас постає питання, якими характеристиками повинен володіти науково-педагогічний працівник, щоб стати професійним спікером і досягнути ораторської майстерності.

Описуючи риторичну особистість учителя, В. Герман виділяє п'ять її основних властивостей, а саме: індивідуальний ораторський стиль, висока моральність, високий рівень освіченості, мовленнєва компетентність, оригінальне індивідуальне мовомислення [2, с. 73]. В. Нищета, зі свого боку, розглядає риторичну особистість у контексті педагогічної майстерності, характеризуючи її як «особистість, яка ефективно й оптимально впливає та взаємодіє з аудиторією завдяки своїй мовленнєвій поведінці, володіє практичними вміннями й навичками комунікативно виправдано користуватися мовними засобами в різних формах, сферах і жанрах мовлення» [9, с. 221–222]. Н. Голуб у своїх дослідженнях описує мовно-риторичну особистість вчителя як компетентного, національно свідомого й самоактуалізованого в соборному суспільстві носія мови, який володіє риторичними законами, стратегіями і тактиками спілкування, здатного вільно, без особливих зусиль, результативно використовувати в усіх сферах життя функціонально-стильові можливості мови [3, с. 144].

Розглядаючи постать викладача як оратора, науковці переважно досліджують питання розвитку риторичної культури (Д. Будянський, О. Гомонюк, О. Залюбівська, О. Іваницький, С. Саннікова, Л. Ткаченко) та риторичної компетентності (О. Богучарова, Л. Каніболюцька, О. Резван, С. Толочко, О. Щербакова). Водночас знаходимо вимоги до спікера, які підсумовує З. Сергійчук, а саме: бездоганний зовнішній вигляд, енергійність і впевненість, природність у поведінці, зосередженість та врівноваженість, оптимальне використання власної індивідуальності; володіння навичками вибору літератури, вивчення обраних джерел, складання плану, керування собою, орієнтації в часі; володіння вміннями самостійно готувати виступ, зрозуміло й переконливо викладати матеріал, відповідати на запитання слухачів, підтримувати контакт з аудиторією, використовувати різні засоби навчання [10, с. 98]. Отже, недостатня вивченість постаті викладача як професійного спікера спонукала нас до визначення ключових його характеристик,

розвиток яких забезпечить досягнення вершин в ораторській діяльності.

Метою статті є опис постаті професійного спікера, визначення ключових властивостей особистості викладача, що дадуть змогу досягнути ораторської майстерності та забезпечити ефективність ораторської діяльності.

Грунтовне теоретичне вивчення ораторської діяльності у спектрі досліджень сучасної науки, шістнадцятирічний емпіричний досвід ораторської діяльності та восьмирічний досвід викладання риторики для слухачів оперативного й стратегічного рівнів підготовки, ад'юнктів, курсів підвищення кваліфікації для науково-педагогічних працівників в Національному університеті оборони України дали змогу нам з'ясувати ключові характеристики (властивості) професійного спікера, а саме: риторичні знання, ораторські вміння, лідерська позиція, ораторські звички, ораторський стиль, емоційний інтелект, високий енергопотенціал, дизайн-мислення, світогляд дослідника, автентичність. Проаналізуємо кожну з них.

Риторичні знання. Згідно з Н. Голуб, риторичні знання сприяють становленню викладача як цінної для суспільства особистості, успішному входженню його в соціум, професійному зростанню, гармонізації особистісного, професійного та суспільного діалогу [3, с. 8]. Вважаємо їх засадничими для здійснення ораторської діяльності. Вони здобуваються у процесі вивчення курсу риторики, відвідування тренінгів з ораторського мистецтва, перегляду відповідних онлайн-курсів, відеолекцій, аналізу публічних виступів різних спікерів у сфері науки, освіти, бізнесу, політики, читання фахової літератури з мистецтва публічного мовлення, власної ораторської практики, аналізу промов і зворотного зв'язку від аудиторій.

Згідно з нашими спостереженнями ефективність ораторської діяльності викладача забезпечать такі риторичні знання: змісту, структури, моделі, законів, особливостей ораторської діяльності, законів риторики; принципів ораторського

мистецтва; правил та вимог до публічного виступу; пасток, помилок, ефектів в ораторській діяльності; видів та особливостей підготовки й виголошення інформаційних, переконливих, протокольно-етикетних, бойових публічних промов; змісту риторичної підготовки; основних характеристик професійного спікера; портрету аудиторії; перешкод у взаємодії оратора з аудиторією, шляхів їх подолання; технік управління увагою аудиторії; чинників завоювання довіри аудиторії; характеристики техніки мовлення, вимог до культури мовлення й культури слухання; особливостей невербального мовлення оратора; репрезентативних систем; методики підготовки публічного виступу; архітектоніки промови; особливостей візуалізації контенту виступу; особливостей побудови лінії аргументації в публічному виступі, видів аргументації; правил ефективного переконання; цінності запитань та особливостей відповіді на різні види запитань в ораторській діяльності, технік відповідей на провокативні запитання.

Ораторські вміння. Уміння, згідно з В. Клименком, є репродуктивним засобом свідомості, створене з наявних знань і навичок. Це багатоваріантна навичка, що застосовується в репродуктивній роботі, але порівняно з навичкою, вона швидше відгукується на варіантність умов і вимог мети, діє швидко й пластично [5, с. 63–64]. Тож, ґрунтуючись на підході вченого та зважаючи на те, що оратор повсякчас працює з різними аудиторіями, перебуває в різних комунікативних умовах ораторської діяльності й виступає з промовами різних типів і видів, вважаємо за необхідне в дослідженні вести мову саме про ораторські вміння, а не навички.

Аналіз наукових доробків риторів В. Герман, Н. Голуб, Л. Литовченко, В. Нищети, Г. Сагач і зокрема восьмирічний цикл контент-аналітичного аналізу ораторської практики професійних спікерів дали змогу виділити основні ораторські вміння викладача, а саме: уміння долати хвилювання й тривожність та здійснювати емоційний контроль над виступом; уміння чітко, ла-

конічно, зрозуміло й змістовно висловлювати думку; уміння згенерувати портрет аудиторії; уміння встановлювати контакт з аудиторією, завойовувати довіру; уміння зацікавити аудиторію та керувати її увагою; володіння вербальними й невербальними засобами мовлення; володіння технікою та культурою мовлення; уміння слухати й чути; уміння атракції (бути привабливим і позитивно сприйнятим на емоційному рівні); уміння добирати актуальний та оригінальний контент для цільової аудиторії; уміння композиційно правильно вибудовувати промову, визначати її стратегію й тактику; уміння впливати на візуальну, аудіальну, кінестетичну, дигітальну репрезентативні системи; уміння аргументувати власну думку, контраргументувати позицію слухача (опонента); уміння ефектно візуалізувати контент виступу; уміння відповідати на різні види запитань; уміння імпровізувати; уміння аналізувати публічний виступ та здійснювати рефлексію ораторської діяльності; уміння самопрезентації; уміння здійснювати інформаційний, когнітивний, емоційний, психологічний і поведінковий вплив на цільову аудиторію.

Лідерська позиція. Відомо, що оратор є лідером для аудиторій, із якими працює. Слухачі дослухаються й довіряють тому, хто веде їх за собою шляхом пізнання до нових і часто невідомих горизонтів, хто впевнений у тому, про що говорить, є професіоналом та експертом, хто відкриває перед ними незвідані обрії. Крім того згідно з принципом лідерства в ораторському мистецтві та законами впливу й управління аудиторією в ораторській діяльності спікер зобов'язаний виявляти лідерську позицію. Саме оратор несе повну відповідальність за контент промови, взаємодію з аудиторією та ефект від виступу. Лідерська позиція дає змогу йому вести слухачів згідно з власною стратегією й тактикою виступу, викликати в них довіру, комунікувати з ними та отримувати зворотний зв'язок, успішно йти за інформаційною магістраллю промови, здійснювати необхідний інформаційний, когнітивний, емоційний, психологічний і поведінковий вплив.

Влучно зазначає Ю. Бреус, що зовнішньо лідерська позиція виявляється через лідерську поведінку та діяльність, а внутрішньо обумовлюється системою установок, цінностей і цілей, відображає характер потреб, мотивів та переконань особистості [1]. Тож вияву лідерства оратора, згідно з О. Хмілярем, сприяють глибоке розуміння своєї цінності, сенсу та смислу ораторської діяльності, які є невичерпним джерелом енергії для слухачів, що мотивує його віддаватися улюбленій справі на повну потужність. Як генератор нововведень, натхненник змін для аудиторії він наповнює її не тільки знаннями, а й ентузіазмом і мотивацією [12, с. 153].

Лідерська позиція спікера розташовує до нього аудиторію, адже вона бачить перед собою того, хто знає, що їй потрібно й буде корисним, співпрацює з нею, гнучко реагує на запити, допомагає реалізувати потенціал, досягати цілей. Викладач у такий спосіб стає дороговказом для слухачів.

Ораторські звички. Звичка – навичка, що стала потребою, вказує О. Хміляр [13]. На нашу думку, вона відображає дії, що начебто виходять із внутрішнього ества оратора, є невід'ємною частиною його поведінки. Звички стають необхідним інструментом розвитку викладача як професійного спікера. Погоджуємося із Дж. Кліром, що вони закладають фундамент майстерності, є осердям прагнення до досконалості. Дослідник наводить у своїй праці «Атомні звички» формулу майстерності: звички + усвідомлена практика = майстерність [15].

Ми виділяємо такі ораторські звички: звичка готуватися до публічного виступу, звичка рефлексувати, звичка читати, звичка навчатися, звичка бути успішним. *Звичка готуватися до публічного виступу* реалізує правило В. Черчилля: підготовка до промови – запорука її успіху. Вона дає змогу чітко визначити тему й мету промови, згенерувати портрет аудиторії, підібрати необхідний для неї матеріал і написати доречний текст виступу, потренуватися й відредагувати його, збагатити техніками управління увагою, підготувати ефективну

візуалізацію контенту, продумати можливі запитання, відшукати за потреби контраргументи, психологічно налаштуватися та подолати хвилювання, перевірити себе за контрольним списком «Фенікс», успішно виступити [8].

Звичка рефлексувати передбачає самоаналіз публічного виступу, власних ораторських дій, реакцій аудиторії та аналіз отриманого зворотного зв'язку. Це відкриває викладачу можливість для пізнання себе, виявлення своїх сильних і слабких сторін, визначення шляхів самовдосконалення. Рефлексія спонукає до глибокого аналізу й водночас залишає оратора відкритим до нових ідей і нових можливостей. Вона дає змогу усвідомити власну унікальність та вибудувати «Я професійного спікера», осмислити особистий досвід і набути сміливості змінюватися.

Звичка читати систематично поповнює скарбничку знань викладача. Це ефективний спосіб доторкнутися до знань людства, надихнутися новими ідеями й генерувати власні ідеї, розвивати уяву, спостерігати різні погляди, мислити, інтегрувати знання з різних галузей, створити власну картину світу. Влучно підкреслює С. Кові: «Немає кращого способу підживлювати розум і розширювати його горизонти, ніж узяти собі за звичку читати якісну літературу. Ви можете долучитися до розуму найвидатніших мислителів теперішнього й минулого» [6, с. 316].

Звичка навчатися органічно вплітає в себе звичку читати. Водночас наголошуємо на читанні спеціалізованої літератури з риторики, лідерства, мистецтва спілкування, ведення переговорів. Сучасна індустрія неформальної й інформальної освіти здатна повноцінно забезпечити безперервне навчання викладача, яке є провідною навичкою досягнення успіху. *Звичка бути успішним* походить від позитивного мислення, яке О. Хмільяр називає вірою в успіх, вірою у власні сили, що породжують оптимізм, самовладання, задоволення працею й допомагають долати труднощі та невдачі. Відповідно до закону психічного магнетизму людина притягує до себе те, про що

думає з найбільшою наполегливістю [11, с. 75]. На останньому часто наголошують дослідники ефективності та успіху Б. Трейсі, Дж. Кехо, Дж. Клір, С. Кові. Звичка бути успішним закарбовує у свідомості оратора позитивні психологічні установки, формує мотивацію на успіх, потребу в досягненнях, допомагає організувати власну ефективність, бути спрямованим на досягнення результату та створювати навколо себе ауру досягнень, успіху й натхнення для інших.

Ораторський стиль вирізняє спікера серед інших, розкриває його індивідуальність. Він утворюється з досвідом ораторської діяльності на основі використання різних ораторських технік, методів та засобів, будування стратегій і тактик виступів, взаємодії з різними цільовими аудиторіями, рефлексії. Ми визначаємо *ораторський стиль* як органічне й унікальне поєднання в ораторській діяльності рис спікера, застосованих ним ораторських технік і прийомів, засобів вербального й невербального мовлення, способів побудови та викладу контенту виступу й досягнення мети, що в естетичній єдності виражаються у процесі роботи з аудиторією, характеризують індивідуальність оратора та вирізняють його серед інших.

Емоційний інтелект. Принцип емоційності в ораторському мистецтві визначає емоційну складову публічного виступу та емоційність оратора його вагомими компонентами. Крім того без них неможливо здійснити повноцінний інформаційний, емоційний, психологічний і поведінковий вплив на цільову аудиторію, викликати довіру, спонукати її слухати промову та утримувати увагу. У виступі важливішим стає те, як саме оратор подає інформацію і як буде взаємодію зі слухачами. Одна й та ж промова може бути по-різному сприйнята аудиторією через подачу контенту спікером.

Емоційний інтелект, згідно з Д. Гоулманом, є здатністю розпізнавати власні почуття й почуття інших людей, мотивувати себе та успішно керувати емоціями в собі та у стосунках. Він містить самосвідомість, саморегуляцію, мотивацію, емпатію та соціальні вміння [4, с. 443–444]. Розвинений

емоційний інтелект дає змогу викладачу розуміти себе та слухачів, виявляти це розуміння під час виступу, знаходити індивідуальний підхід до аудиторії, доречно виражати власні емоції, здійснювати емоційний контроль над виступом, насичувати його емоціями, відгукуватися на потреби аудиторії, проявляти до неї емпатію, викликати емоційний відгук, створювати позитивну ауру та відповідний емоційний фон, прокладати шлях до серця і почуттів слухачів. Емоції, зазначає Д. Гоулман, «у буквальному сенсі є тим, що рухає нас до досягнення своєї мети. Вони збільшують вмотивованість, а мотиви, зі свого боку, керують нашим сприйняттям і підштовхують нас до дій» [4, с. 154].

Високий енергопотенціал. Ораторська діяльність вимагає від викладача чималих інтелектуальних, емоційних і психологічних зусиль, що, зі свого боку, потребує значної кількості енергії. Як зазначає В. Клименко, енергія вважається вихідним матеріалом для дії, необхідною умовою розв'язку, переходу від можливості дії, уявлення про неї – до дійсності, втілення образів, почуттів і думок. Щоб думати й діяти потрібна енергія [5, с. 266–267]. Ефективний публічний виступ потребує багато енергетичних витрат як під час його підготовки, так і виголошення.

Виступ спікера, пронизаний енергетично-магнетичним контентом, породжує сприйняття інформації, привертає увагу, спонукає до мислення та дій, робить дії осмисленими, здійснює вплив на думки, погляди, рішення слухачів, додає сенсу його словам. Енергетично насичена промова спонукає аудиторію сприймати інформацію в образно-почуттєвому вимірі, вірити в неї, інтерпретувати на власні установки й мотиви, знаходити в ній смисл. Енергійний оратор начебто вкладає душу у свої слова, заряджає їх енергією, віддзеркалює внутрішні прагнення та почуття.

Високий енергопотенціал як здатність до дії, за В. Клименком [5], і резервуар енергії оратора забезпечує його енергопродуктивність, якість роботи, підвищує творчу активність, запалює ентузіазм до

старанної праці, посилює внутрішню силу оратора. На останню зокрема звертає увагу Б. Трейсі, визначаючи властивістю, що вирізняє кращих професійних спікерів. Автор зазначає, що оратори з великою внутрішньою силою щасливі бути в аудиторії, працювати для неї, ділитися з нею своїми знаннями й думками. Вони творять із великим натхненням, здатні завойовувати увагу та викликати підйом ентузіазму у слухачів за будь-яких обставин [20]. Викладач, який працює з великою життєвістю, згідно з дослідженнями О. Хміляра, керується покликанням, віддає всього себе своїй праці, отримує істинне задоволення від неї, виявляє в ній справжність і цілісність [14, с. 21]. Підтверджуємо, що аудиторія помітить це, для неї воно стане керівництвом до дії.

Дизайн-мислення. Потреби, цілі, мотиви й запити сучасної аудиторії, цифрові та інформаційно-комунікаційні технології, широка доступність інформації вимагають від оратора застосування нових підходів в ораторській діяльності. На сьогодні аналітичного, критичного й креативного мислення вже не достатньо, щоб бути ефективним у слухачькій аудиторії й вести результативну комунікацію. У цьому контексті науковці пропонують звернутися до дизайн-мислення. Р. Раззук і В. Шуте називають його новою освітньо-цінною навичкою, необхідною викладачу для ефективної взаємодії з аудиторією під час навчальних занять та залучення всіх слухачів до мисленнєво-мовленнєвої діяльності, а також швидкого виявлення педагогічних проблем і знаходження шляхів їх вирішення, адаптації до змін та ефективного в них функціонування, проектування освітнього процесу, навчального заняття, публічного виступу [19].

Ж. Ліедтка та Т. Огілві бачать у дизайн-мисленні системний підхід до вирішення проблем, орієнтований на потреби й запити аудиторії, шлях до вирішення питання іншим чином із використанням інакшого підходу. Крім того вчені зазначають, що його основою є гнучкість, що дає змогу підлаштовуватися під зміни і в разі нових викликів знаходити й використо-

увати нові інструменти, підходи, методи, шукати нові шляхи [17]. Це складає фундамент індивідуального підходу до різних цільових аудиторій. Зазначимо, що в основі дизайн-мислення лежать такі властивості мислення, як аналітичність, гнучкість, креативність, критичність і системність, а також гарна уява, здатність будувати образи, бачити повну картину. Воно спрямовує оратора використовувати всі свої знання та досвід у ситуації створення публічного виступу.

Дизайн-мислення дає змогу спікеру доцільно використовувати власний прагматичний арсенал (наявні інструменти, інформацію, розробки, ідеї) та виявляти ораторський потенціал; створювати максимально корисний для аудиторії контент, пропонувати необхідні інструменти, інформацію, практики; генерувати нові ідеї та втілювати їх у процесі ораторської діяльності, освітньому процесі; поглиблено досліджувати проблему, предмет публічного виступу (навчальної дисципліни); візуалізувати публічний виступ, щоб бачити повну його «картину», з'ясувати проблемні моменти, що можуть виникнути, можливості використання різних ораторських технік, передбачити реакції слухачів і насамкінець сформувати цілісний образ роботи з аудиторією; спочатку уявно, потім наяву вибудувати інформаційну магістраль публічного виступу та комунікаційну стратегію ораторської діяльності; забезпечити ефектний презентаційний вимір публічної промови; відчувати сучасні освітні тенденції, виявляти зміни, необхідні під час викладання навчальних дисциплін і здійснення ораторської діяльності; прогнозувати ефект від публічного виступу й зокрема роботи оратора з аудиторією; продукувати освітні інновації.

Світогляд дослідника. Для того, щоб забезпечити ефективність ораторської діяльності й бути затребуваним лектором/спікером, викладачу потрібно постійно знаходитися у творчому пошуку, бути спраглим до нових ідей, думок, відкриттів, читати та аналізувати різноманітну літературу, досліджувати, унаслідок чого створю-

вати нові знання, повсякчас оновлювати авторські матеріали. У цьому йому допоможе світогляд дослідника й допитливість, яка немовби утворює його ядро. Цікаву думку про себе висловив А. Ейнштейн, що не володів особливим талантом, натомість мав палку допитливість.

Дж. Морган називає дослідника шукачем, який обстежує невідоме, а світогляд дослідника визначає першим необхідним компонентом мислення та свідомості лідера. Крім того наголошує, що це саме той світогляд, що спонукає шукати нові ідеї, продукти, послуги й методи роботи. А допитливі лідери – ті, хто кине виклик статус-кво та змінить світ [18]. До того ж світогляд дослідника спонукає оратора до систематичного активного й безперервного навчання. Постійні наукові розвідки викладача, невгамовний пошук нового й оригінального дає змогу створювати нові знання для слухачької аудиторії, цікаві авторські розробки, нові освітні продукти, креативний контент для публічних виступів. Світогляд дослідника й допитливість стають рушійною силою розвитку оратора.

Автентичність розкриває справжність спікера, проявляється в усвідомленні й вираженні свого «Я», внутрішньої свободи, відкритості, щирості, розумінні глибинного сенсу свого існування, з якого він черпає натхнення та мотивацію. Розуміння й вияв автентичності дають змогу викладачу реалізувати власний потенціал, самоствердитися у процесі ораторської діяльності, досягти професійного самоздійснення.

Автентичність виявляється у вірності викладача власним науково-педагогічним цінностям і принципам, чесності із самим собою, відчутті пристрасті до ораторської діяльності й «розчинення» в ній, присвяченню себе власному трансформаційному розвитку та розвитку слухачів, із якими й для яких він працює. Як зазначають Б. Джордж та П. Сімс, присвятивши себе власному розвитку, ви відкриваєте своє автентичне лідерство [16].

Автентичний викладач розуміє, зберігає й розвиває цілісність і повноту власної особистості, водночас прагнучи особистіс-

них змін для самореалізації в ораторській діяльності, досягнення акме у професійному розвитку, змінюючи власний життєвий світ, розвиваючи мислення зростання і зберігаючи при цьому вірність своїм ідеалам та переконанням, формуючи нові ідеали, прагнення, звички. Як ми зазначали у статті про автентичність викладача-лідера, він є генератором і втілювачем власних ідей, натхненником для інших, сміливим автором життєвих, освітніх і наукових проєктів, для якого досконалість, ідеал є тим, чого можна й варто досягати [7, с. 70]. Автентичність – ключова властивість вдалого розгортання особистісно-

го потенціалу спікера й самовираження, є серцевиною його суб'єктності, що породжує вчинковість.

Отже, здобуваючи риторичні знання, розвиваючи ораторські вміння, виявляючи лідерську позицію, формуючи ораторські звички та ораторський стиль, розвиваючи емоційний інтелект, високий енергопотенціал, дизайн-мислення, світогляд дослідника й виражаючи автентичність, викладач здатен забезпечити оригінальність, креативність, цікавість і результативність ораторської діяльності, стати затребуваним лектором, спікером освітніх, методичних, наукових, науково-популярних заходів.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Бреус, Ю. В.** (2016). Психологічний аналіз феномену «лідерська позиція» викладача закладу вищої освіти. *Університети і лідерство*, 2. URL: <https://ul-journal.org/index.php/journal/article/view/22/23>.
2. **Герман, В. В.** (2015). Риторична особистість учителя-філолога. *Filologia, sociologia i kulturoznawstwo. Teoretyczne i praktyczne aspekty rozwoju wsp czesnej nauki* : zbi r artyku w naukowych. Konferencji Miedzynarodowej Naukowo-Praktycznej (Poznan, 30.09–01.10.2015). Warszawa : Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 71–73.
3. **Голуб, Н. Б.** (2009). Теоретико-методичні засади навчання риторики у вищих педагогічних навчальних закладах : дис. ... д-ра пед наук : 13.00.02. Київ, 506.
4. **Гоулман, Деніел** (2021). Емоційний інтелект у бізнесі. Харків : Віват, 528.
5. **Клименко, В. В.** (2013). Психофізіологічні механізми праксису людини : монографія. Київ : вид. дім «Слово», 640.
6. **Кові, Стівен Р.** (2022). 7 звичок надзвичайно ефективних людей. Харків : КСД, 384.
7. **Красницька, Ольга** (2023). Автентичність викладача-лідера. *Вища освіта України*, 4, 64–72. [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2023.4\(91\).09](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2023.4(91).09).
8. **Красницька, Ольга** (2020). Методика підготовки публічного виступу. *Військова освіта*, 1 (41), 191–202. <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2020-1/191-202>.
9. **Ницета, В. А.** (2018). Методика формування риторичної компетентності учнів основної школи в процесі навчання української мови : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02. Херсон, 522.
10. **Сергійчук, З. О.** (2007). Риторика : навч. посіб. / за наук. ред. М. П. Корпанюка. Київ : Університет «Україна», 149.
11. **Хміляр, О. Ф.** (2018). Критичне та позитивне мислення офіцера. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Психологія*, 7, 72–76. <https://doi.org/10.25264/2415-7384-2018-7-72-76>.
12. **Хміляр, Олег** (2024). Мала команда як ефективна група та осередок лідерства. *Психологія і суспільство*, 1 (89), 149–158. <https://doi.org/10.35774/pis2024.01.149>.
13. **Хміляр, О. Ф.** (2016). Психологія символічної регуляції дій і вчинків особистості : монографія. Київ : ТОВ «Контекст Україна», 380.
14. **Khmiliar, Oleh & Lepka, Olha** (2019). Vocation as a psychological resource of a happy person. *Щастя та цивілізаційний розвиток* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 14–15 листопада 2019 р.). Львів : ЛНМУ імені Данила Галицького, 18–21.

15. **Clear, James** (2018). *Atomic Habits: An Easy & Proven Way to Build Good Habits & Break Bad Ones*. Avery, 320.
16. **George, Bill & Sims, Peter** (2017). *True North: Discover Your Authentic Leadership*. New York : Pearson, 288.
17. **Liedtka, Jeanne, & Ogilvie, Tim** (2011). *Designing for Growth: A Design Thinking Toolkit for Managers*. New York : Columbia University Press, 227.
18. **Morgan, Jacob** (2020). *The Future Leader: 9 Skills and Mindsets to Succeed in the Next Decade*. Hoboken : Wiley, 320.
19. **Razzouk, Rim, & Shute, Valerie** (2012). What Is Design Thinking and Why Is It Important? *Review of Educational Research*, 82, 3. <https://doi.org/10.3102/0034654312457429>.
20. **Tracy, Brian** (2008). *Speak to win : how to present with power in any situation*. New York : AMACOM, 208.

REFERENCES

1. **Breus, Yu. V.** (2016). Psykholohichniy analiz fenomenu «liderska pozytsiia» vykladacha zakladu vyshchoi osvity [Psychological Analysis of the «Leadership Position» Phenomenon of the Higher Education Institution Teacher]. *Universytety i liderstvo*, 2. Retrieved from <https://ul-journal.org/index.php/journal/article/view/22/23> [in Ukrainian].
2. **Herman, V. V.** (2015). Rytorychna osobystist uchyтеля-filoloha. *Filologia, socjologia i kulturoznawstwo* [The Rhetorical Personality of a Teacher of Philology]. *Teoretyczne i praktyczne aspekty rozwoju wsp czesnej nauki : zbi r artyku w naukowych. Konferencji Miedzynarodowej Naukowo-Praktycznej* (Poznan, 30.09–01.10.2015), (pp. 71–73). Warszawa : Sp. z o.o. «Diamond trading tour» [in Ukrainian].
3. **Holub, N. B.** (2009). Teoretyko-metodychni zasady navchannia rytoryky u vyshchych pedahohichnykh navchalnykh zakladakh [Theoretical-methodical Principles of Rhetoric Teaching in high Pedagogical Educational Institutions]. *Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
4. **Goulman, Deniel** (2021). Emotsiyni intelekt u biznesi [Emotional Intelligence in Business]. Kharkiv : Vivat [in Ukrainian].
5. **Klymenko, V. V.** (2013). Psykhofiziolohichni mekhanizmy praksysu liudyny [Psychophysiological mechanisms of human praxis] : monohrafiia. Kyiv : vyd. dim «Slovo» [in Ukrainian].
6. **Kovi, Stiven R.** (2022). 7 zvyчок nadzvychno efektyvnykh liudei [The 7 Habits of Highly Effective People]. Kharkiv : KSD [in Ukrainian].
7. **Krasnytska, Olha** (2023). Avtentychnist vykladacha-lidera [Authenticity of the teacher-leader]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, 4, 64–72 [https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2023.4\(91\).09](https://doi.org/10.32782/NPU-VOU.2023.4(91).09) [in Ukrainian].
8. **Krasnytska, Olha** (2020). Metodyka pidhotovky publichnoho vystupu [Methods of preparation of public presentation]. *Viiskova osvita*, 1 (41), 191–202. <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2020-1/191-202> [in Ukrainian].
9. **Nyshcheta, V. A.** (2018). Metodyka formuvannia rytorychnoi kompetentnosti uchniv osnovnoi shkoly v protsesi navchannia ukrainskoi movy [The methods of forming of general school pupils' rhetorical competence in the process of the Ukrainian language teaching]. *Doctor's thesis*. Kherson [in Ukrainian].
10. **Serhiichuk, Z. O.** (2007). Rytoryka [Rhetoric] : navch. posib. / za nauk. red. M. P. Korpaniuka. Kyiv : Uniaersytet «Ukraina» [in Ukrainian].
11. **Khmiyar, O. F.** (2018). Krytychne ta pozytyvne myslennia ofitsera [Critical and positive thinking of the officer]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. *Psykhohihiia*, 7, 72–76. <https://doi.org/10.25264/2415-7384-2018-7-72-76> [in Ukrainian].

12. **Khiliar, Oleh** (2024). Mala komanda yak efektyvna hrupa ta oseredok liderstva [A Small Team as an Effective Group and Center of Leadership]. *Psykhohiia i suspilstvo*, 1 (89), 149–158. <https://doi.org/10.35774/pis2024.01.149> [in Ukrainian].
13. **Khiliar, O. F.** (2016). Psykhohiia symvolichnoi rehuliatcii dii i vchynkiv osobystosti [Psychology of symbolic regulation of personality actions and deeds] : monohrafiia. Kyiv : TOV «Kontekst Ukraina» [in Ukrainian].
14. **Khiliar, Oleh, & Lepka, Olha** (2019). Vocation as a psychological resource of a happy person. *Shchastia ta tsyvilizatsiinyi rozvytok* : materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Lviv, 14–15 lystopada 2019 r.), (pp. 18–21). Lviv : Lvivskiy natsionalnyi medychnyi universytet imeni Danyla Halytskoho [in English].
15. **Clear, James** (2018). *Atomic Habits: An Easy & Proven Way to Build Good Habits & Break Bad Ones*. Avery, 320 p. [in English].
16. **George, Bill & Sims, Peter** (2017). *True North: Discover Your Authentic Leadership*. New York : Pearson, 288 p. [in English].
17. **Liedtka, Jeanne, & Ogilvie, Tim** (2011). *Designing for Growth: A Design Thinking Toolkit for Managers*. New York : Columbia University Press, 227 p. [in English].
18. **Morgan, Jacob** (2020). *The Future Leader: 9 Skills and Mindsets to Succeed in the Next Decade*. Hoboken : Wiley, 320 p. [in English].
19. **Razzouk, Rim, & Shute, Valerie** (2012). What Is Design Thinking and Why Is It Important? *Review of Educational Research*, 82, 3. <https://doi.org/10.3102/0034654312457429> [in English].
20. **Tracy, Brian** (2008). *Speak to win : how to present with power in any situation*. New York : AMACOM, 208 p. [in English].